

JEHOVAH SECUNDET!
DISPUTATIO PHILOSOPHICA,
Exhibens
HYPOMNEMATA QUÆDAM OECONOMICA

De
PIETATE PARENTUM
ET LIBERORUM RE-
CIPROCA;
QUAM

*Ad censuram & suffragium Amplissimæ Facultatis
Philosophicæ, in florentiss. Regiâ Acad. Aboënsi.*

PRESIDE

NOBILISSIMO ET CONSUTLISSIMO VIRO,
DN. SAMUEL EYldenstålpe / Hæredit.
de Kerrenheim Phil. Pract. & Hist. Prof. Publ. præceptore
& Promotore suo quovis obsequii & officii cultu prosequendo,

*Publico Doctorum Examini, vires ingenij expe-
riri desiderans, modestz submittit*

S. R. MY Beneficiarius

JOHANNES ERLANDI COLLIANDER
Wex. Smolandus.

*In Auditorio Superiori & Maximo ad diem 8. Junij
Anno restaurata per Chri^mtum filutis humanae M. DC. LXXII.
horis ab 8. an. meridianis.*

ABOË, Excula à PETRO HANSONIO Acad. Typog.

J. N. Colander

S: R: M: Fidelissimi:
GENEROSI AC NOBILISSIMI DOMINI,
D: JOHANNES Wernschioeldh/ Domine
in Sunnerstadh & Lembshaga etc. Regis in colle-
gio Militari Consiliarie gravissime: nec non Gene-
ralis Hospitiorum militarium Magister strenuissi-
me, Domine & promotor gratosissime.

SIMUL ET

D: NICOLAE Gyldenstalpe/ Hæredi-
tarie de Jacola & Särsta etc. Regiæ Revisionis in
Cancellariâ Secretarie promptissime; Territorialis
item judex in Aßtin/ Vättela & Hisingh/ quæ in
Westrogothiâ sunt, æquissimæ, Domine pari-
ter ac promotor propensissimæ.

NEC MINUS

Pietatis, eruditio[n]is & canitie[ri] decore conspicue VIR
Reverende ac Venerabilis.

Dn. ERLA NDE M. COLLI ANDER;
in Gymn. Wex. Musices Rector per industrie, Geni-
tor ut qui maximis in me meritorum officijs, ita re-
flexo quoq[ue] amore filiali q[ue] obsequio viciissim,
donec superstes fuero, devenerande.

Hoc tantillum munera literarij, quod animus gratitudinis
exhibenda studiosor expresserat, in benignam partem
accipiat submissè rogat & unicè cupit:

V. V. G. tum.

T: Patern:is:

officiosissimus Servitor

Obsequentissimus filius
JOHANNES COLLI ANDER Auth. & Relig.

PRÆLOQUIUM.

Divina bonitatis thesaurum inexhaustum, omniq; laude superiorem esse, vel solus homo, magnum illud naturæ miraculum, abundè loquitur. Age! in te ipsum, ô homo, descende; quæ Tibi admirationem de-

lectatione temperatam exhibeant, deprehendes non defutura. Hæc tria omnino Tibi sub meditationem succedant facito: *A quo, quandò, & quo sine factus sis?* Non à

Te ipso es, nihil quippe est causa sup̄ius. Nec ab *Angelo;* Tria homo
quia ille, pariter ac *Tu,* creatura est. Ergo ab eo, qui
est causa causarum, & principium sine principio. Quia ab hoc,

non igitur æternus es. Præter *Deum*, nihil æterni. Heic
verò secretiori estimatione perpende quām non cœco &

temerario, sed maximè prudentissimo & nunquam exer-
vantia divina sapientiae consilio factum sit, quod in *Te uno*

admirandum illud infinitæ virtutis opus (*creatio*) termi-
naretur. Scilicet sic *creatori* visum fuit, ut *Tibi* cuncta,

quæ miraculorum feracissima manus ejus effinxerat, pa-
rerent, cederetq; *Tibi* in singula dominium. Quia verò Seneca E-

nullius boni sine loco jucunda possessio est; ecce! peren-
nantis suorum salutis studiosissimus ille Deus homini pri-

mo sociam vitæ, *cōstam è cōstâ*, adjungere festinavit; ne Gen. 2, v

ea felicitatis portio homini deesset, quæ singulis anima-
lium, *hominis exortum antevertentium*, speciebus concessa

fuerat antè. Et quò consummator hominis evaderet
beatitudo, neve tām sancti conjugij foedera audirent ir-
rita; pignoribus per cœlestem benedictionem promissis

thalamum hunc non tām ornari quām obsignari voluit
ille, quicunq; homini beneficiorum omnium architectus

exitit, & manet hodieq;. Mirare heic ô homo quod dignè
laudare non poteris. Quid enim aliud Te dignum ma-

gis præstabis? vides quod non parcā *Tecum* egerat manus
Deus? Dedit sibolem, in qua *Tua* æternitatem possesura
Ier. 32: 19. erat species. *Ecce Deum magnum consilio, magnum operibus!*
In hanc itaq; piam ἐνΦώνησι pia prorumpito anima:
Psal. 92: 6. *Quiam magnificata sunt opera Tua Domine?* nūm profunde facta
sunt cogitationes tue. De hac autem sibole, quām solicita
parentibus imperata sit cura, contractiori stylo heic signi-
ficare decrevimus; quin & mox liberorum erga genitores
suos reciproca & debita obsequia pertexere nos velle cer-
tum est.. Verum enim verò ne velut navicula extra iter,
per incuriam ejus, qui ad gubernacula sedet, excurrens,
efferamur incerti; ad æquiorem præscriptorum momen-
torum discussionem, certa quædam utriusq; partis officia
definita & ordinata, quæ & nobis commendatissima esse debets.

Vid. Florii
in prolog. producemos methodo: servaturi interea morem eorum,
qui situs terrarum pingunt, totam ejus imaginem brevi
tabellâ amplectentium. Tu verò, humanissime Lector,
Terentius
in Heaut. tui memento officii; nos homines sumus, proindeq; nihil
Act. I. sc. I. humani à nobis alienum putamus. Tu idem facito, &
nos æquitatem tuam commendabimus. Odio Tibi sint
procaces obtrectatorum linguae, quibus nihil placet,
nisi quod eorum consimile est moribus. Sint sibi ipsis
tormenta, nos alieni nolamus cruciari malis. Nostra erit
heic conclusio cujus tandem cunq; depexum, sed rei præ-
manibus carmen accommodatissimum:

Alterius factum aut dictum ne carpseris unquam;

Exemplo similili ne te derideat alter. Prodeat ergo;

TRACTATUS PRIOR;

IN quo præcipua Parentum erga liberos officia consid-
erabimus, quæ ut planius elucescant, geminâ à nobis
tradentur viâ: *junctim* videlicet & seorsim. Arbitramur
& speramus ipsi partibus nostris hoc pacto felicius nos
defuncturos. Tenentur itaq; parentes. *Junctim.*

Junctim liberos I. Teneriores enutrire. Scilicet hoc
imperat cunctis animalibus provida mater Natura. Pro-
stant undiquaque testes locupletissimi, familiarissimi. Gra-
ta illa gratissimæ æstatis prænuncia *eiconia* (πέλαγχος Vide Indice
Græcis dicta, undè & αὐληπελαγχία, cuius indolem in se- Animal. Als
quenti Tractatu paucis delibabimus) quantâ curâ pullos feldj. 1. 10, &c
excludit, exclusos sovet, deq; quotidiano victu ijdem Histor. Ania
prospicit, nec ignorant, nec ignorare volunt illi, qui- mal. Franzij.
bus commendationes semper esse debent naturæ sapien-
tissimæ dispensatae deliciae. Quid? Etiam incubandi par-
tes statim vicibus obit uterq; parens, adeò ut per longa
spatia evolante *patre*, ne speratae *soboli* celerior & gravior
impendeat casus, nidum teneat *mater* & soveat ova; sed
& hæc cum vacuum pennis experiri cupit aëra, *pater* do-
mus præsidium, ovorum fomentum erit. Itanè mutuas
præstat operas uterq;, etiam sub sp̄e venturæ *prolis*? Hæc
verò postquam parentes beati fuerint, primam & potio-
rem curarum suarum partem faciunt, ciborum tam te-
neræ ætati convenientium electionem. Id scilicet cu-
rant sedulò, ut alimentorum abundè sit. Et si quando
contigerit parentes defectu novorum ciborum laborare,
tunc egestis per vomitum cibis istis, quos ad nauseantis
ventris sui desideria levanda devoraverant antè, famem
pullorum propulsare cupiunt. Exemplum certè pietatis
inter homines nostro vel maximè seculo quod rarius, hoc
fideliori memoriâ magis reservandum. Et *Leo*, cuius
immanem truculentiam omnia alia formidant animalia,
in hoc feritatem quasi suam exuisse videtur, quod tam
tenero *catulos* suos amplectatur amore, tamq; studiose stu-
dio illis victum procurandi tenetur. Quid *Lupos* me-
morabimus, quos nunquam rapinarum capit satietas? Consul, Fräz
An *Ursos* loquamur, qui nihil nisi insidias alijs moliu- zium part. 1°
tur, cap. 70

tur; nihil nisi damna meditantur? An *Equos* heic producemus mordaces & jubâ superbientes? Quæ quidem animalia singula utut asperitate pleraq; indomitâ sint, & quæ robur inferius adepta vel solâ adspectus torvitate repentino & penetrantiore terrore percutiant, *fatus* tamen suos usq; adeò fovent & tutantur, ut mortem operant potius, quam eos vel à se sejungi, vel inediâ deflacciâ fatigariq; permittant. Etenim si quis infelior causis efferatas has bestias suâ *sobole* privaverit, quam concitata illis sunt amissi *fatus* desideria? Cum vestigia *catulorum suorum* consecrata sunt, nec inveniunt, vertuntur in rabiem. Equarum amentem videmus discursum, vacuarum audimus mugitum. Quin & alites prædâ vivere adsyetæ, cum inanes vident nidos, loca non modò circumiacentia, sed ipsas quoq; remotores nubes stridore multiplicatum sonuâ ferente implent. Hæc sanè non obscura sunt introrsus in illis latentis doloris, penitusq; hærentis amoris indicia. Ecce! vel muta heic animalia magistri nostri esse poterunt, nec pigeat ab his trahernores. Nolumus autem plura heic cumulare, cum universal loqvatur pro nobis natura. Hoc saltim adponere placet, ex supra adductis naturæ exemplis expressum;

conf. *Nolium*
lib. v. c. 8.
12. p. n. 13.
iñ Polit. 1.
Exercit. 2. s. t.
quod parentes omnes liberis suis benè velint ex illâ ingenerata *filiauâ*, quæ non in ipsorum personis terminatur, sed ad ipsorum quoq; effectus & opera (quorsum iñ Polit. 1. vel maximè liberos, utpotè parentum substantia participes referre non dubitamus) se pretendit.

Ad legem ergo naturæ si attenderis, parentum nemini ab enutriendi curâ vacationem concessam esse nobiscum non coacte. vid. Aristot. profitebere. Siccinè cum omnibus rebus comparatum est, ut incrementum indè expectare debeant, unde naturæ sunt initium? Natura alioquin providæ matris titulum.

sum non mereretur (*que tamen cogitavit nos antequam fecit*) Sene. l. de b.
si fetus suos terris tantum ostenderet, ortus suos mox re-
petituros. Frustra certe generationem nostram inten-
deret natura, si parentibus stimulus non addidisset ad ur-
genda tam nobilis fetus incrementa. Sed dedit omnino.
Ab hac ad divinum gressum facimus legem, nec penes hanc
mitiora audituri imperia. Tacito heic illas *χειρας εργοις*
tangimus sermonem, quas prima ista & corruptissima hu-
manæ gentis factoris labes evellere, & penitus exturbare
nequivit; ex quatum præscripto quivis parens ad suæ proles
salutem promovendani vehementer satis obligatur. Heic
tantum nobis in considerationem veniant imperiosa illa
creatoris ad Adamum, extra sacrosanctæ primæ & felici-
tatis communionem dejectum, verba: *In sudore vultus tui,*
vesceris pane tuo. Item illa Apostoli: *Qui fuis non præsipit,*
gentili deterior est. Quæ quia divinam præferunt auctoritatem, ideò & ponderis plus habitura confidimus, adeoq;
etiam quoscunq; parentes, qui vel saltim Christiani orbis
cives fuerint, advices officij sui fideliūs alacriusq; supple-
das artius ad strictura. Sed satis multa de hoc, pergit ad
alterum parentibus junctim præstandum officium, quod est,

II. *Tenerioribus jam mox liberorum animis since-*
rioris religionis, & ad constantiam valitatem pietatis L Tim. 4:8.
sensum infundere. Heic Educationis prima Jacienda
volumus initia, recto nos sperantes progredi tramite.
Nempe inservendus est puer in viâ, quæ debet ambulare; &
cum senserit, ut loquitur sapiens, non recedet ab eâ. Etenim

Quo semel est imbuta recens servabit odorem,
Tissa dia.

Consuetudinis magna vis est, & tanta quidem, ut ad-
firmare ausus sit non nemo hanc naturam potentiorem esse.
Scilicet distorta & in pravum indurata ligna citius frant-

Sene. l. de b.
act. 6. c. 23.
Conf. Grotius
um de Juro
belli, ac pacis

2. cap. 70.
p. n. 210. &
seqs.

Baldvinum
cas. cōsc. l. 1.
c. 14. cas. 1.

Et cellarum
Pol. l. 1. c. 4.
§. 17.

Gen. 3: 19.

1 Tim. 5: 8.

L Tim. 4:8.

Prov. 22:6.

Horat. 1. E.
pist. 1. Epith. 1.

Curtius 1. 5.
cap. 5.

Conf. Picco.
tom. Phil. de
mot. Grad. to
e. 34. p. n.

946.

gas, quām corrigas; Sic & ingenia, quē recta & conveni-
entior primō non fixit institutio, quām facilē ad sequi-
ora avocabit nequissima malignantium turba? *Mens ho-
nis Proteus est; mundus Circes diversorum;* Illa igitur cū
sit capax quarumcunq; formarum, cavendum ante omnia
parentibus est, ne per hujus philt̄a & veneficiis, horrendā
quadam μελανοφωτει in ferina transeat naturam. Tan-
ti autem mali periculum ut declinetur, hujus, quod jam
posuimus, officij accuratā observatione impetrati potest
commodissimē. Vel fortassis sperandus est aliquis olim
Vid. Prov. 4. in vitā successus, absq; præviā veri Dei cognitione, absq;
devotā ejusdem adoratione? Illi sanè frustra sibi quaēq;
svavissima imaginantur, qui vel se, vel alios, *hū posthabuiū,*
felices existimant. Svafores itaq; tumus omnibus corda-
tioris mentis *parentibus*, ne tām divinum opus negligen-
tiūs procureat. Sciant oportet se non *corpora* tantum, sed

Conf. Sperl. & *animū liberū* suis communicare; utriusq; ergo sancti-
Anthrop. l. 1. or illis erit cura; prima tamen & maxima animi, quo ni-

Salust. bell. *hīl diviniū, nihil mortaliū amplius datum est.* Sunt proin-
Jugurth dē parentes illi coram Deo ἀναπλήσθαι, & in sanctissimas

Dci leges violentiores, qui vel planē hujus sui officij oblī-
viscuntur, vel longiori morā id differuot, quod omnino
nullam, absq; summā eorum, *de quibus agitur*, salutis ia-
cturā, dilationem patitur. O utinam illi recordarentur effati

Seneca. istius Senecæ omni laude perpetuaq; memoriā dignissimi:
Nunquam satis dicitur, quod nunquam satis discitūr; profectō
alii ipsi forent mens, aliis itidē animus. An perfectē
illud quisquam discet, quod Serō discere incepit? Quid?

Quām præposta heic quorundam *parentum* sunt consilia?

Conf. Gol. Corpora infantium etiam flentium & repugnantium di-
œcon. l. 1. c. 3. ligenti curā fovent, & ne membra libertas immatura de-
torqueat, in rectum exitura constringunt, Quā in par-

te eos à laude suâ arcendos non esse, largimur ultra. Merentur autem cumulatiorem gloriam, quin & quod se dignum magis esset, facerent honestius; Si liberorum suorum animis, dum adhuc sunt molles, & instar cera quorūcunq; sigillorum impressionem sustinentes adq; omnē institutionem fingi parati, purioris religionis sanctissimae, Conf. Gvazz pietatis gustationem primū promerent instillarentq; quam de Civ. conv. Diff. 5, ut semel sine fece imbiberint, incontaminata perennat. Et si optandum est, ut sit mens sana in corpore sano; certè nulla à parentibus major, nulla longius duratura sanitas liberis relinqu poterit, quām hæc, de quā toties loquimur, genuina pietatis, cum verâ religione conjunctæ, fidelior inspiratio. Obligantur præterea parentes.

III. Pro liberorum liberali & cum ætate consentiente informatione tempestivè vigilare. Siquidem frustra feruntur leges, neglecta institutione. Frustra quoq; imperatur ei, qui parere non didicit. Per multum sanc interest primordia vita rectè ponī: quia ut malè posuimus initia, sic cætera seqvuntur, docente cicerone. Et quemadmodum in semente tota spes messis sita est; Sic talis quoq; reliqua tota vita expectanda est, qualis primæ ætatis fuerit educatio; ut scitè loquitur Piccolomineus. Vitiū primæ concoctionis non corrigitur in secundâ & tertiat; pariter etiam errores, circa primam institutionem subnati vel nunquām, vel certè rarissimè postea emendi possunt. Hæc nempè vitiorum omnium in doles est, ut, quæ in principijs parva videntur, in progressu spreta evadant maxima. Qua propter ad felicioris òmniorūpias statum corroborandum, pijs quibusq; parentibus hoc præceptum volumus, ut, cum jā in utramq; partem flexibilioritas est, caveant, sui ne liberi in & cum vitijs adolescent, tan-

Arist. s. Pol.

Ciceron
Attic.

Piccolomin.
Belsoldus dis-
sert 1. de ñ
duc. c. 2.
adisGymn.
cap. rat. hū.
adm. Rev. D.
Eneas. Sven.
pag. 192.

tandemq; in totius Reip. detrimentum senescant. Cei
malo iusta & maturior admota *institutio sola* optimè præ-
venire potest; quæ quia ipsa despici amat, à nobis quoq;
in geminas partes secunda venit. Est quippe *Institutio alia*
Privata, alia *Publica*; illam, quam & *Domesticam* appellare
consueverunt, nos præmittimus, utpotè cum id à nobis
ipsa rei exposcat natura. In hâc vero quantum momen-
tis sit, vel par istud catellorum *Lycurgi* nos docebit. Nempe
altero feram emissam persequente, alterum squalentes de-
tinere culinæ. -- Adeò à teneris adsvescere multum est.

Cessante culturâ solum bonum sterilecit. Arbores
melioris sortis per incuriam fiunt tortuosæ atq; infrugi-
feræ: Sic & adolescentes, jacente institutione, pestes fa-
de Educ. miliarum fiunt. Videant itaq; parentes ne liberis suis latio-
puer. puer.
Vid. Kecker. ra concedant otia, nevè tanti ponderis negotium somno-
syn. prud. oes lentius pertractent. Videant ne, blasphemis, turpilo-
con. part. quijs, illiberalibus & obscœnis cantionibus adsvescant libe-
Gen. c. 3. ri anilibusq; nugis, quas vel à famulis spurcis (à quorum
Plut. de Inst. Golium conversatione omnino arcendi sunt) vel ab alijs male feriatis
lib. Polit. 7. lib. cap. 17. hominibus arripere poterunt. Quid quippe præclari à
delicato *Filio Patri* est expectandum? Adsit proindè assi-
dua disciplina; adsit perpetuus liberis poedagogus aut alias
quispiam probatæ vitæ homo, ut & teneriores animos do-
centis *Sanctitas* ab injuriâ custodiat, & ferociores à licentiâ
gravitas ejusdem deterreat. Discaat liberi jam in vernan-
te ætate jugum portare, quod alioquin annis maturiores
non subibunt. Vel fortassis ille, qui vitulum olim non
conf. Grazz. portavit, poterit posteâ taurum sustinere? Teneræ plan-
de Civ. conv. tæ ut à ventorum impetu tuta sit, palus convenientis est
Diff. s. p. n. subSIDIUM; sic & hujus per præcipitia decurrentis ætatis
361. firmissimum præsidium est, quam saepius heic nominavi-
mus, assidua & proba institutio. Quia verò hæc sola non
fut-

sufficit, nec consummatum nobis, quem querimus prestat *Politicum*: meminerint itaq; parentes

IV. *Æquam & annis comparem admoveare castigationem.* Audiamus sanctissimum Gentium Doctorem, singulos pios parentes sic compellantem: *Vos patres educate filios in disciplinâ & correptione Domini.* De illa satis multa hactenus à nobis dicta sunt; parcus nunc agamus de castigatione, nihil interim eorum tacendo prætermisfuri, quæ ad eandem facere possunt. *Castigationem temperatim exposuit necessitas, commendat utilitas.* Siquidem non est indifferens aut arbitraria res castigare liberos, vel non. *Fili⁹ tibi sunt, inquit Ecclesiasticus, erudi illos, & curva illos à pueritiâ illorum.* *Filiae tibi sunt, serva corpus illarum, & ne ostendas hilarem faciem ad illas.* Idem alibi: *Ne des illi (filio) potestatem in juventute, & ne despicias cogitatus illius.* *Curva cervicem ejus in juventute, & tunde latera ejus dum infans est, ne forte induret &c.* Nemp̄ bona disciplina naturas bonas efficit, bonæ quoq; naturæ tali disciplinæ assuefactæ præstantiores evadunt, & hæ, quibus proclivior ad deteriora fuerit inclinatio, hâc vel unicâ medicinâ ad meliorem redeunt frugem. Sicut enim agricultæ diligentia plantarum noxiæ mutantur qualitates; Sic vitiosos quoq; animorum affectus non modo corrigit, sed penitus etiam tollit æquior castigatio. Quandoquidem autem correptio omnis ad hunc collimare debeat scopum, ut liberi in officio contineantur; par itaq; est eandem dilectione temperari. Parentes suorum liberorum vitæ judices ac censores esse volumus; sed videant illi ne ponant personam parentū, dum induunt judicis. Videant Patres ne sint plus quam patres, hoc est, nimis rigidi Tyranni. Non ob quodlibet erratum intentas ad verbera manus habebunt. In viscera fœvire, plusquam belui;

Eph. 6. 4.

Cap. 7: 25. &
26. versibus

Cap 30: 11. 12.

Plato.

adisis part. I.
Eth D. Paul.
AbEitz lib. 3.
cap. 4.

Conf. Basilius
um.

vid. Grazz.
de civ. conv.
Diff. 5 pag.

350.

Conf Cis. de
offic. 1 pag. n.

43.

beluina feritas est. Nec in *liberos* exorbitantes statim ut
in mancipia dominabuntur parentes; nec sua ipsorum
mensurā, absq; discretione, *liberos* metientur. Dolen-
da, lacrymis certè digna res est, quod *parentum* quidam
impossibilia à *liberis* expectent & exigant, velintq; eos jam
Pueros sibi esse consimiles. Horum iniquum postulatum

Terentius scitè & justè exagitat *Comicus* his verbis: *Quām iniqui sunt
Heaut. Act. 2. patres in omniis adolescentēs judices, qui aqum esse censem nos
scen. I. jam à puerū illicō nasci senes, neq; illarum offines esse rerum,
quas fert adolescentia.* Vehementē itaq; nobis placent,
**Conf. com.
pend. aecos
nom. Alz.
Bdii qv.
40.** & placere debent iij parentes, qui in emendandis suorum
liberorum erratis justitiam cum paternā pietate permiscent,
quiq; hoc aq; uissimo servato temperamento, in neutram
partem obnoxij ut sint, eavent. Ut rem in pauca con-
seramus verba; Regula hæc esto pijs parentibus proposita:

Nazianzenus *Utrumq; malum est, indulgentia blanda, & implacabilis severitas.* Ut enim illa nimis laxat habenas; ita hæc immodicā ad-
strictione strangulat. Damnamus proindè delicatam e-
ducationem, in quā omnis, & si non omnis, tempestiva
saltim, exulat castigatio: valeat illa! Severitatem justo
asperiorem pariter reprobamus. Cave tamen ideò Ari-
stippum reprehendas, domo liberos suos exturbantem,
quippe qui ab amico durioribus castigatus verbis eò quod
liberos, corporis sui portionem, foras ejecisset, acutē satis
& festivè respondit: *Ettiam pediculi & pituita ex capite de-*

vid. Demoer. *fillans meo, à me proveniunt, sed quia nullus usus sunt, luben-
Rid. p. 102. tēr à me separo & abycio.* Subinnuebat ille improbos, in-
obedientes & malæ vitæ liberos sibi fuisse. *Summa.* Casti-
gatio non sit sœva, utut seria, quæ non mutilet, sed mutet
nostrum *onagrum* in *eqvum* gradarium. Tantum de do-
mesticā institutione & correctione, quæ, nisi publicum
& spatiiosius ad res gerendas accedat curriculum, liberali-
inge

ingenio satis non est. Ea propter postquam viderint
parentes nata ad Musas filiorum ingenia liberoribus pas-
sibus efferri, jubentur.

V. *Ad Scholas, Gymnasia & Academias filios
suos transmittere.* Heic publicæ institutionis sedes est.
Non profectò fraudandi suâ laude sunt *parentes* illi, qui
hoc præceptum minus sibi grave videri faciunt. Scili-
cet hi non tam sibi, quam patriæ prosunt. Quid verò
de quibusdam *matribus* censendum? quæ suo interventu
tam pium, tam salutare remorantur propositum. Tene-
rius istæ de suis sentiunt *filiū*: indignissimè ferunt suos tam
charos *gnatos* alienæ obnoxios fieri castigationi. Quo
ipso suam produnt inscitiam, caputq; cerebro vacuum
ostentant. Quis exinde non colliget blandiore usas
fuisse *matres* erga ipsos indulgentia? Quis item non vi-
det *matres* propriam amare perniciem? Non proinde
miramur tam assiduas *domorum* ruinas, tam frequentes
familiarum occasus, tam indignas *Rerump.* pestes extitisse
sempèr. Dignæ profectò sunt hujus notæ *matres* omnes
Orbitianâ flagellatione, quæ suis *filiū* temperatissimam invi-
dent castigationem. Sed surdis fabulam narrare cui u-
sui est? Nec verba, nec flagella quidquam valent penes
obstinatos animos. Duram profectò suscipit provin-
ciam, cum *muliere* qui suscipit negotium. Non secus
ac is, qui in divitem inimicum pauper inciderit; is nem-
pè tam longo & sumptuoso itinere conficitur, procum-
bitq; deniq; lassus, nec recuperato jure inultus, æmulo
suo minus, quam huic tam prolixæ æquitati irascitur.
Si emendari possent, quid hoc uno magis optaremus?
Sed frustra sunt vota, vanæ spes, irrita deniq; expecta-
tio rei non tantum incertæ, sed ferè impossibilis. At
satis nunc litigiorum. Persuadeant itaq; sibi *parentes* illi,

Argen.
Barcl. lib. 3.

quibus senior mens est, in hoc non esse sibi planè libe-
rum arbitrium: *Utrum liberos suos in publicam institutionem*
tradant, nec ne? Legant & relegant, qui possunt, *Aristo-*
telem, cuius auctoritas nostram jam jam expressam defen-
sura est sententiam. Nos, quia prolixiores heic esse non
constituimus, laudatissimi & per universum literatum or-
bem eruditionis famâ notissimi *Philosophi* argumenta ad-

lib. 7. Pol.
cap. 17. item
1. g. Pol. c. 1.
1 t. Inst. c. 3. ponere nolumus; Nominare satis est *Quintilianum*. Ad
conf. Vend.
Phil Pract. I.
2. c. 6 & Lie.
benth. exere.
4. q. 8. p. n.
211.

hos cordatum lectorem remittimus. Et alia partim ex
nistro, partim ex alieno addimus. Quanta, bone Deus!
ex publicâ institutione commoda? tanta profecto, quan-
ta ex neglectâ incommoda. Eâ quævis honesta excita-
tur *amulatio*. Sed & hæc inter pares qvot & quos exacuit
stimulos? Alii æmulatio ingenia, & ad honestissima quæq;
capessenda perstimulat. Scilicet *Themistocli* quietis tem-
pora vigilijs interstincta *Miltiadu* fecère *Trophæa*. *Ale-*
xandro Achilli præconia excussere lachrymas. Idem ille
Alexander non parùm suæ existimationi detrahi existima-
bat, si *Semiramidu* se superari pateretur operibus: *Nondum*,
Curtius. 9.
cap. 6.

inquit, fæminam *equarivius* gloriâ, & jam nos laudis cepit sa-
rietas. Audemus tutò adfirmare, tantum in multis lite-
ratum studium non extitisse, nisi alterum suâ diligentia
incitasset alter. Quid? quod in *Scholu* & aliis sublimiori-
bus literaturum officinis non interventioni famuli sycophante,
non gynæcum ad deprecandam (quod domi frequentius accidit)
sed sceptrum suum pro arbitratu moderatur *pædagogus*. Et
sit non rarò, ut castigetur ingenuus conspectis socij pla-
gis; alienisq; malis felicitè sapiat alter. His publicæ
institutionis commodis fideliter consideratis, certò nobis
persuadere possumus, quosvis bene sois liberis cupientes pa-
rentes, nos quod æqvum quodq; proficuum est, præcipere
existimaturos. Vetantur itaq; contractæ nimis ad assur-

gene

gere conantem felicitatem liberorum, manus parentum.
Quippe qui parē sementem fecerint, parciorem messem ex- 2. Cor. 9: 6.
pectabunt. Ea propter, postquam filiorum anni succrever-
int, idemq; filij assiduitate studiorum ad altiora gradum
sibi præstruxerint; admonendi sunt parentes ut ad Academias
eos ablegent, ubi feliciter inchoata studia ad maturi-
tatem citius perducere possint. Sed Dices. Est hæc res
votū: *Sine pennā tamen volare hand facile est.* Resp. Fateor.
Verum enim verò defectum penorum deplorent alites,
non homines, quibus volandi facultatem natura sapientè
negavit. Et licet forsitan quibusdam tenuior res domi vi-
deatur (*multi namq; opinione magis quam re laborant*) hoc ta-
men remoram tam salutari proposito iniūcere, nefas est.
Sciānt illi, qui se vocari volunt pauperculos, ad ea, quæ
sphæram virium suarum excedunt, à nemine se posse ad-
stringi. Faciant quantum in illis fuerit, piā intentione,
pio animo. Laudanda semp̄ est voluntas, utut desint
vires. Meminerint illi per pias preces desiderata suppleri. At
nolumus heic plura; ad aliud parentum progrediemur offi-
cium, quod summā eos servare volumus religione. Stu-
deant itaq;

**VI. Recte vivendo liberis immaculatum exhibere
speculum.** Nos quod *Apostolus* cunctis Ecclesiæ mini-
stris imitandum præscripsit, etiam à parentibus non præ-
ter rem exigimus. Præcepti *Paulini* forma hæc est: *In Ad Tit. 1. 7.*
omnibus, inquit, præbe te ipsum exemplum honorum operum,
in doctrinā, in integritate, in gravitate. En verba cedro di-
gna! Nempe hoc idem per totam vitam præstabunt Pa-
rentes. Monimus supra parentum officiorum non po-
stremam partem esse, liberos recte instituere. Illa au-
tem institutio non solis verbis, non solis absolvitur prece-
pius. Non equidem ignoramus plurimum proficere ser-
monem

monem, qui minutatim irreperit animo, ut more suo eleganter loquitur *Seneca*. Sparguntur à parentibus verba seminis modo, quod, quamvis sit exiguum, cum occupavit idoneum locum, vires suas explicat, & ex minimo in maximos actus diffunditur. Sed hæc utramq; non implet paginam. Non potest *medicus*, verbū tantum ægrum curare; vena tangenda est, admovenda remedia. Sic nulla parentum verba strepitus inanes sunt, clangor tubarum inanis; Exempla plus ædificaant. Sicut ergo in Ecclesiâ pastores debent esse *Typi fidelium* non solum in verbo, sed & in conversatione, omnibusq; virtutibus pietatis; Ita ipsi quoq; parentes liberū suis sint imagines & exempla pietatis & virtutum. Sic pater *Æneas Ascanium filium suum ita compellans:*

Disce puer virtutem ex me verumq; labore meo.

Optimus hic instituendi modus est. Solent quippe liberi non minus morum, quam facultatum paternarum hæredes esse. Errant igitur illi, nostrâ quidem sententiâ, vehementer, qui satis se fecisse, arbitrantur, cùm liberos præceptoribus tradiderunt bonis literis informandos, nec amplius desiderari à se existimant. Tenentur omnino sibi cavere, ne male vivendo scandala præbeant liberis. *Vae scandalizanti.* Certum & certissimum est, quantum boni perficere possunt fideles præceptores, tantum pariter mali, & hoc amplius turpiter agendo operari parentes. Nempè naturali quodam instinctu promptiores sempè esse consueverunt liberi ad repræsentandos mores eorum, ex quibus orti sunt. Sobriè satis monuit, quicunq; fuit: *Maximam deberi puero reverentiam si quid turpe paras.* Dici quippe non potest, quantum liberos gravent parentum vitia.

Martialis,
conf. Coms
mentar. Raz
chel. in l. de
est. 1. p. n.
214.

Ridendi quoq; sunt parentes ij, qui liberos emendare conantur, leipsoſ emendare negligunt. His *Concri obserimus fabulam*

bulam, cui cum dixisset mater, indecens esse non rectâ in- Fabula eti
et i.
cedere viâ, sed obliquos intorquere gressus; *Faciam*, in-
quit ille, *mea mater*, si te idem facientem prius video. Pro-
indè videant parentes, ne domestico pravitatis **exemplo**
liberis nequitiæ fenestrâm aperiant, neve occasionem un-
quam exhibeant *liberûs* tam indignas referre voces, quales
accepimus filium quendam *patri* suo deditis: si maledicis, à
te didicis. Cum primis autem in teneriore *liberorum* æta-
te hoc præceptum servabunt parentes: hæc quippe est illa
etas, *qua* educata uno robore in duos ramos scinditur. Hæc ipsa
etas est bivium quoddam simile literæ Pythagoricae Y, cuius
sinister trames est latus, dexter angustus; *Ike* virtutis, hic
virtutis est. *Virtus* ingenitos animis nostris igniculos
habens, quibus potest rationibus adolescentem devocat;
voluptates, verò blandissima ille *Domina*, blandimentis &
lenocinijs suis eundem ad se rapiunt, ob id vel maximè,
quod omnes plerumq; à virtute & labore, quem illa exi-
git, ad illecebras & libidinem sint proclives. Videant
itaq; ut vivant parentes; reddenda quippe olim est ratio
commissi & administrati officij. Tandem tenentur parentes

VII. *Adultiores liberos pro genio & ingenio, certæ*
alicui vitæ conditioni providè destinare, Ferventior
ille quo ipsi adolescentes calent, spiritus liberius grastatur,
& quam facilimè impingit, futurorum periculorum minus
providus. Rectè Poëta, cuiusq; ætatis mores depicturus ce- Horatius Art.
poet.
cinit: Reddere qui voces jam seit puer & pede certo

Signat humum, gestit paribus colludere, & iram.
Colligit ae ponit temerè, & mutatur in horas.
Imberbis juvenis tandem, custode remoto,
Gaudet equis, canibusq; & aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prodigiis eris,
Sublimis, cupidusq; & amata relinquere pernix.

Conf. Stierne.
Herc.

Cic. de off. 2.
Piccol. Phil.
de mor. Grad
10. c. 34.
Terentius in
Andria Act.
1-sc. 1. Barcla
in Argen-
lib. 5.

Adeò familiare singulis Adolescentibus vitium hoc est, quod
ineunte adolescentiā, cum inest maxima imbecillitas in-
genii, tunc id sibi quisq; genus ætatis degendæ constitutus,
quod maximè adamavit; Quo sit ut ante implicetur ali-
quo certo genere cursuq; vivendi, quām potuit, quod
optimum esset, judicare. Summa igitur cura parentibus
erit, quomodo in vitæ perpetuitate sibi constent liberi.

vid. Cicer. d.
off. I. p.n.55 Non enim omnibus Adolescentibus eadem, quæ Herculi af-
fulsit, speranda felicitas. Huic pubescenti sua delibera-
tio felicitè cessit, quod divino potissimum imputandum
beneficio, divinæq; quā beatus erat, indoli. Non omni-
bus contingit adire Corinthum. Sciant itaq; obstrictos se es-
se parentes in liberorum suorum naturas exactius inquirere,
ne illos invitatos aliquò detrudant. Explorandum est

Mor. de Art,
poet.

Cicer.

Quid valeant humeri, & quid ferre recusent.

Neq; enim attinet repugnare natura, nec quidquam sequi,
quod assequi nequeas. Reluctante naturā, irritus est o-
mnis labor. Noscant & pernoscant suorum ingenia libero-
rum; Caveant ne derideantur à Scenicis, vel omnino pru-
dentiā vincantur. Hi namq; non optimas, sed sibi ac-
commotissimas eligunt fabulas. Nolunt cogi. Si stultitia
est canes invitas venatum ducere; quām insipiens sapien-
tia erit liberum hominem mancipare officio non cupito?

Paneg. ap.
laut insti-
cho

Malè nempè respondent ingenia coacta. Frustra est Θεοπα-
Cc. Cat. Maj χειν; Quid verò aliud est gigantum more bellare cum diis (ut
p.n.166, veteri circumfertur proverbio) quām repugnare natura.
Peccant peccatum, gravissimum sanè, illi parentes, qui
coactum in animos liberorum exercent imperium. Pecc-
cant in liberos, peccant in semetipso. Illorum frustra labi-
tur vivacior ætas, frustra exit tempus. Hinc olim subre-
pit desperatio liberis, quam excipit sequens paupertas:
Hæc autem ultimò ad indigna quævis cogit solicitatq; An
verò

verò parentibus ex hoc nihil seritur, nihil metitur? Audient (*veri prophetæ sumus*) olim indignorum illud vox; In gravescentem illorum ætatem indigna natorum funera fatigabunt. Veniet aliquando dies illa, in qua vitæ pertæsi Iacobi querelas presso ingeminabunt gutture: *Descedam lugens ad filium meum in sepulcrum.* Perpetuos, quos genuerunt, habituri sunt hostes, osores acerrimos, ad internectionem usq; *Eccè talionem!* Sint ergò venturi hujus mali tempestivi provisores parentes; quod evitari potest, vitent mature. Si qui filios habent, quibus ad Musas habilior est animus, studijs eos consecrent. Quos castra juvant, & lituo tuba permisitus sonitus, bellaque matribus detestata, ut Poëta loquitur, Marti devovendos volumus. Gaudentem patrios findere sarculo agros, suo relinquito studio. Quos mercatura deles etat, Africo committas. Summatim dicimus. Ad quas res quicquid Cic d off 1 aptissimus fuerit, in iis potissimum elaborabit. Quin etiam (quod postremò monendum) progressis ad perfectiorem ætatem liberis de profuturo conjugio prospiciant parentes, nec subterfugiant ea pariter subministrare, quæ domestica recens superinductæ societatis constitutionem juvent & ornent. Quod ubi præstiterunt, confidenter sibi persuadere poterunt, ulti mum se muneri suo addidisse comple- mentum, ut aliena referamus verba. Iam verò, quia in describendis parentum junctim servandis officiis longiores fuimus; breviores in iis, que superant, erimus. Subsequentia itaq; officia parentibus sunt præstanta.

Scorsim. I. PATER filiorum adulorum præcipuam gerat curam; MATER filiarum. Partiundas heic parentum volumus operas, suum nobis exemplum præmonstrante Philosopho. Ad liberos inquit ille, quod attinet; horum quidem ortus communis est, distributio autem operarum

Gen. 37.
vers. 35.

Horat. od 1

Cic d off 1

vid. Schons
born. Polit.
lib. I. cap. 7

Burgersd. Iz
dea Doc
con c. 4
th 20

I. I. cœcon
c. 3. circa
fin em.

peculiaris: Matris enim est nutrire, Patris vero instituere.
Institutionem, quam heic pater servabit, commodissimam
arbitramur esse illam, de qua superius a nobis actum est.
Quod Nutritionem, quam *Matribus* imperat *Philosophus*, spe-
cet, optima & felicissima eadem tunc salutabitur, cum
ipsa Mater
nutrix esto
proprium & infantum naturae conveniens admoveatur
nutrimentum. Nos heic maternum lac intelligimus. Non
possamus non mirari quarundam *Matrum* mores, quae
fœtus suos stipendiariis nutricibus jam mox in lucem editos
demandant educandos, mammam de se natu dare turpe
reputantes. Magno certe nobis offendiculo est, quod
quae filium concepit, gestavit & peperit, alere eundem
ignominiosum existimet. Quid? Nulla unquam fuit aut
Virgo futura mater est, qua talem habeat filium, qualia fuit virgo *Ge-
deon*? *Ex C.*, qua Christum filium habuit; neque fuit unquam aut erit
filius, qui talem in terris matrem habeat. Attamen non lacte alio
filio ali voluit, ne alia mater vocanda esset; neque alij mater ib-
lum nutrientem dedit, ne filius ab eâ dici posset. Unde tantâ
duritie pectora vestra, ô Matres, occalluerunt, ut cum in
caveis aviculas, in fenestris simias, in sinu catellos videatis
& teneatis; filios vero vestros vel in villis pauperculis ex-
kulare, vel a sinu, ab ultiis vestris lejungi patiamini? An
monstrosissima referemus prodigia, quibus Historicorum
scripta sunt interpolata. Uolum saltim indicabimus. Fe-
mina Romana lac filiis negatum præbuit canibus; attestante
Auctore modò citato, qui & ipse tam indignum facinus
oculis se subjecisse contendit. Ecce enim? *Homine im-*
delph A 15: *perito* *nunquam* *quidquam* *stultius*. Nonne stultitia est amare quod
odisse debes; & odisse quod amandum est? Quam inique
jura naturae pervertuntur, quae sua beneficia ad generis
conservationem multò ante præparata non vult interci-
pi? Sed quid ex hac propriæ & cognataæ alimoniaz subi-

tā privatione emergit tandem? Scilicet liberi affectibus
moribusq; nutricum adscitis (Quā enim nescit infantem nu-
tricā complexionem lacte imbibere?) ab amore & reverentiā
Matrum abalienantur. Spurius quidam ex honestā alioquin
familia oriundus, nutrici à matre jam statim traditus, postquam
hostium spolijs onustus domum revertisset, matrem quidem argen-
teo donavit annulo, nutricem verò torque aureo. Dispensatio-
nem autem hanc incusante Matre tanquam injustam, minimè ve-
rò, inquit, justa tua Mater querela est. Nec enim Tu ultra no-
vem menses utero me tulisti, hac autem duorum annorum spacio
suis me mammis sustentavit. Et quod abs Te corpus habeo, non
admodum honesto modo habeo; At quod hac dedit, à sincero &
puro animo est profectum. Tu itidem me jam mox natum tuo
privasti consortio & ab oculis abdicasti tuis; Hec ita me abdi-
catum suis familiariter exceptit amplexibus. Ita semp̄ manus
manum fricat; Ita semp̄ gratia gratiam parit; Ita deniq; mu-
tuorum officiorum semp̄ aequalis esse solet mensura. Perma-
gnum profectò est, alieno debere idem quod parenti, i-
mò & non raro plus quam parenti. Videant itaq; bonæ
matres ne penes eas nativæ pietatis elementa obliteren-
tur. Consulant sibi, consulant liberis. Pectus, quod ad
nutrimenta nascentis fœtus lactis fœcundum exuberat,
præbeant lubentes. Suos qualibet avū pullos educabit. Sicut
ergo uterus matrū est Camera filij; ita ubera cellarium ut sint a-
quum est. Non sat est cura generandi, nisi suppetat efficacia
nutriendi. Ita nemp̄ comparatum est, ut antiquiora be-
neficia subvertas, nisi illa posterioribus cumules. Obe-
atos Germanos! penes quos sua suos mater uberibus alit filios; Tacitus de
Nec ancillis aut nutribus delegantur. Nimium dedecus mor. Germ.
est, Matrem dimidiatam salutari. Non integrum autem il-
lam nuncupamus matrem, que eum suo sanguine in utero aluit,
quem deinde à lacte statim depellit. An sibi persuadeant illæ

Conf. Prae-
tor: Phil.
Pract. part.
Spec. Sect. 4.
q.n. 43.

Amarum na-
gati latiss.
prestitum.

Cic. pro
Planc.

Conf. Baldv.
cas. confel. 4.
c. 14. cas. 3.
Vincent, ser.
2. de Nat.
Mar.

Ambrosius,

matres mammarum tubera à naturâ tradita ad pectoris
Patric. de off. ornamentum & non ad liberorum alimoniam? Sed ut
par. l. 4. tit. hâc de re summatim dicamus, Conclusio hæc esto. Si fieri
6. conf. Cel. Iarij Polit. ullâ ratione potest per matris constitutionem materno lacte primùm
l. i. c. 4 § 20. infantes enutriendi sunt; Sin minus de nutrice castâ, piâ, benè
vid. Plut. de nupt. item moratâ & sanâ ipsis est prospiciendum, ne alioquin infantes ex
Adam. Cötz. peregrino & insuetâ lacte morbos animi corporisq; contrahant; pa-
4. Polit. c. rentes verò ipsi olim non modò molestiâ magnâ afflicantur, sed &
§. 2. 3. & seq. damnis non contemnendis multentur. Quem enim laborem va-
lentiores infirmioribus impendunt, ejus fructum recipiant effati
à valentioribus in senectute, teste Aristotele. Sed & gravi-
Regula præ- de matres paucis monendæ. Cogitent hæ se hominem
gnantibus in utero gestare, quâ sarcinâ nulla gravior, nullaq; præstantior
tenenda. mortalibus esse potest. Declinent itaq; omnia, quæ aliquâ
ex parte tam præstanti fœtui nocitura sunt; utpotè diata
errores, nimium vini amorem, nimiam desidiam, nimium labo-
rem, liberiores saltus, intemperantemq; libidinem.

II. PATER pubescentes filios elocet foras, & dispo-
nat; aut domi ita retineat, ut nullatenus torpescant o-
tio, vel aleâ, vino, venere, in bruta degenerent. MA-
Prov. 31: 19. TER inter filias pensa partiatur, doceatq; illas linum &
lanam tractare, semperq; honestis eisdem detineat oc-
cupationibus, ne otio lascivientes jacluram pudicitiae,
quæ maximè hunc sexum ornat, faciant. Insti-
tutio accurasier & diligentior masculino sexui, cuius vir-
tus præstantior & difficilior est, utpotè imperans, conve-
nit; laxior autem & mollior fæmineo, quia inferior & fa-
cilior est, utpotè obediens: utriq; tamen justa, fidelis & suf-
ficiens debetur. Videlice

Est opus ardenter frenis arcere juventam,
Nec sinere in mores luxuriare malos.

sua cuiq; se-
xui, debetur
Institutio.

Est omnis juventus, ut potè in lubrico àetatis, ad lapsum
incautior, & ad infirmitatem fragilior: ad mentis pro-
inde firmitatem traducenda. *Filiūm* reluctantem coēre
ceat *Pater*, *filiām* *Mater*: alioquin conclamata res est.
Quippe vitiā quæ primis non eximuntur annis, inemendabili
in posterum pravitate durantur. *Impossible est carnes*, nisi
saliantur, conservari, & bonum retinere saporem: Impossible est
*piscem extra aquam vivere: Impossible est rosam à spinā (du-
dum) avulsam non arescere: Impossible itidem est diuturnam*
*ex filijs parentes manere latitiam, quorum teneram àtatem re-
tē non fixerant ante.* Quām noxia multa adolescentibus
svadeat otium, testis est experientia, testes annales, testis
plena exemplorum vetustas. Verè enim dixit Poëta:

Nocet indulgentia nobis,

Ovid. 2: As-

mer.

Eleg. 19

Terent in

Adelph A&

3 fe 4.

Plinius I 8

cap 54

Et Comicus: *Nimia hac licentia evadet in aliquod magnum
malum. Liberos tenerè educare, est eos perdere. Et in
hoc parentes merito assimilantur Simijs, quæ cum fætum ni-
mū osculantur & complectuntur, simul necant. Contineat ergò filium in obsequio Pater, & filiam evagari conantem
arctioribus circumseptam spatijs domi detineat mater.*
Quod si omnes accurarent matres, lætiores certè filtrarum Tristes nimii-
suarum nuptias aliquæ visuræ essent, quām dies docet. indulgens
*Nos non parum illa calamitas afficit, quā quasdam alioquin o-
ptimorum parentum filias indignè premi cernimus: condolemus*
*vicem parentum, tanto dolori superstítum. Sed & vigilantio-
rem in illū curam desideramus, quæ si adfuerit, faustiora omi-
nari non dubitabimus. Intercà singulis pījs parentibus piis & mi-
nimè segnes precamur mentes, sincerumq; & incontaminatum,*
super felicius & lentius exituram liberorum fortē, gaudium.

III. *A PATRIB; pensum & stipendum accipiat filius,*
& dotem filia, præter addita à Gynæco per MATREM
Paraphernalia. Talem Matreni familiæ graphicè de-

Teret. 31. pictam vide apud Salomonem. Parcentes parentum dextras
nos odisse pronunciamus autem; nec ingrata nobis heic
eiusdem effati repetitio erit. Quid enim? Pater filium
ad Academiam ablegat, sumptus tamen ipsi denegat, quasi
ex vento filium vivere foret possibile. Siccine spe alendus est
venter? Quasi vero ille non careat auribus! Tales profe-
senea.
Etò patres (quod pace illorum dicimus) ipsi suo se indi-
cio produnt, nescire se quas molestias, quasve difficulta-
tes secum adferat Academica vita. Vel si noverint, & ni-
hilominus avariores habeant manus, majori vitio digni-
sentur. Si velint consequens, cur non etiam antecedens?

Liebenthal.
Videant proindè patres, ut, prout ferant facultates, filiis suis
debita & sufficientia numerent stipendia. Neq; enim
pro se facultates suas cumularunt; alienæ inhiant prædæ;
Conf. Gvazz.
de Civ. Cons.
vers. p. 358. cum certum sit omne patrimonium liberis legitimè deberi, &
acquiescendum esse parentibus, si tantum ipsis indè suffpetat,
quantum ad victimum & amictum est necessarium. Sed commu-
ne hoc vitium plerumq; est senibus, qui quanquam probè
sciant non longa vitæ suæ tempora superare, avariores
Cic Cat. Maj. tamen evadunt. Quid vero absurdius, quam quò minus vie
Attention- restat, è plus viatici querere? Quam male cum infelici-
ties ad rem Senes. bus istis Senibus agitur, cum, quò majora venerint, hoc
majora cupiant? Sic est. Concitatior sempè est avaritia in

Seneca. I. de magnarum opum congestu. Nempe flamma, quò ex majore in-
benef. 2.
e. 27. cendio emicuit, hoc acrior vis est. Verum enim vero mu-
tent hī senes, si possint, animum; possunt autem, si velint:
non exiguum ad se redundaturum capient fructum. Quip-
Amor re- pe reflexus iste filiorum amor patres ad senium inviolatos
flexus. traducet, quem non jurgia, non fastidia, non ægrarum
deniq; suspicionum cura libabit. Quia & in ultimā le-
necitā dulē requie patres perfruentur abundē, paratam &
prolixam & filij habituri operam. Equit. n. hoc nolū persuas-
fum

sum esse debet ex maximis vita hujus felicitatibus hanc esse pra-
cipuum, egregium filiorum bona indolis. Et virtuti deditorum,
atque honoribus conspicuorum ad latus habere numerum, qui verè
lumen oculorum & scipio senectutis appellari queunt. Nec par-
cius cum filiabus Matres agere convenit. Quocirca in no-
va matrimonij foedera concessuras filias, præterquam quod
dotem elargiatur Pater, Matres plenâ manu cumulabunt
ijs rebus, quæ maximè ad instaurandæ novæ familiæ aug-
menta facere possunt. Quid? Ancillas servitio exeuntes vi-
atico donant Matres familias; filiabus verò rem familiarem pe-
nitius claudi quib[us] ferat ingenuus? Vitanda matribus pariter est
avaritiæ suspicio; nam & has liberales esse volumus.
Sed Dicant illæ sibi tantum natae, sibiq[ue] proxima Matres id,
quod in proverbij consuetudinem venit: Largitionem
fundum non habere; etenim quis potest esse modus (ut ipsiss[imis] à Ci-
cerone mutuemur verba) cum & idem, qui consueverunt, &
illud idem desiderant alij? Resp. Duo omnino sunt largo-
rum genera, quorum alteri prodigi; alteri liberales audis-
unt. Illi suas opes in eas res (epularum, viscerationum, la-
dorum, vestimentorum apparatus intellige) profundunt, quarum
memoriam aut brevem, aut omnino nullam sunt reliqui-
ri. Hi necessarijs & utilibus rebus suas impendunt facul-
tates. Ad horum classem referendas volumus esse matres.
Hoc imperat lex divina, hoc svadet natura, hoc patitur
humanitas. Et distinctius ut nodum hunc solvamus; Sci-
endum est aliud esse inconsultè & temerè largiendo sua bona num duo
effundere; aliud verò consideratè moderateq[ue] de fonte benignitatis generis.
haurire. Illas largitiones, ut sordidas & pestiferas, damnamus;
has, ut justas & modicas, adprobamus. Et hæc satis di-
finitio de Parentum tam junctim, quam seorsim servandis of-
ficijs. Agedum subjungatur mox

loc. eis.
Guaze;

Schonborn.
loc. supr. cit.

Objec.

1. d. off. 1.
vid. commē-
tar. Rachel.
in eund. loc.
Resp. Conf.
Phil. Mor.
Horn. I. 3. c.
7. p. n. 3986
item Gollipl.
Ethz 4. c. 1.
p. n. 104.

TRA-

TRACTATUS POSTERIOR;

Cui, bono cum Deo, liberorum quinq; præcipua officia reciproca insérere destinavimus; quo dum promisso defuncti fuerimus, supremam huic opusculo imponemus manum. Obligantur itaq; liberi exhibere parentum.

I. PERSONIS Reverentiam. Reverentia autem hæc cum amore conjuncta esse debet. Restè divinus ille Cato:

Cato

*Aequâ diligito charos pietate parentes,
Nec matrem offendas, dum vis bonus esse parenti.*

Scilicet sua utriq; debetur Reverentia; suus utriq; a. mor. Prima certè naturæ lex est, patrem & matrem honoreare. Quod enim post Deum patre & matre vel majus, vel venerabilius habemus simulacrum? Quid ab his accepimus

Tria præ- in superiori tractatu à nobis expressum est fusiùs; hæc tria cipua Pa- omnino deponamus animo: *Vitam, Nutrimentum & disci- rentium be- plinam*; quodlibet horum efficacissimum est debitæ illis neficia. venerationis argumentum. Si plurimum ei tribuere te- Cicero 1 de- nemur, à quo plurimum diligimur; quanto cum fœno- off r. vid commen- re parentum maxima sunt remetienda beneficia? Si ea, tæ Rachel, quæ acceperis utenda, majore mensurâ reddas; quidnam in-1 de off 1 p n 131 beneficio provocatos facere nos oportet? Si in eos, quos speramus nobis profuturos, non dubitamus officia con- ferre; quales in eos esse debemus, qui jam profuerunt?

Sic ergò tenendum: *Nihil tam laudabile esse, nihilq; tam æ-*

Seneca. *qualiter in omnium animos receptum, quam referre benem- ritus gratiam.* Ea, quæ penes Spartanos obtinuit, consuetudo, non modo laude, sed & imitatione digna est, *ut potè*

Mos Spartæ: *quod maximus honor non divitum & potentium, sed pro gradu norum atatis senum fuerit.* Hinc Historicus iste commendatissi- Justinus 1 3 e 3 conf Cic mus exclamat: *Nusquam terrarum locum honoratiorem ha-*

Cat p n 130 *bere senectutem.* Hinc Poëta.

Cre

*Credebant hoe grande nefas, & morte piandum.
Si Juvenis vetulo non assurrexerent, & si
Barbato cuicunq; puer, licet ipse videret
Plura domi fara, & majores glandis acervos
Tam venerabile emt precedere quatuor annis.*

Juvenalis
Satyr. 14.

Quorūsum etiam alius respexisse videtur, in hæc verba prorumpons:

Magna fuit quondam capit̄is reverentia cani,

Inq; suo precio ruga senilis emt;

Ovidius 1. 5.
Fast.

Nemp̄ hoc voluit, quicunq; tam sancta legis conditor

Lycurgus

extitit, ut adsveti revereri eos, quorum affinitate & co-

gnatione non tangerentur, majore veneratione Patrem

& Matrem prosequi discerent. O morem præclarum! & di-

gnum, quem nostri juvenes fidelius observerent. Au nos à

Paganis moribus vinci fas est? Christianos nos profite-

mur; proindè quod Christiano dignum fuerit præsta-

bimus. Legem parendi & honorem parentibus defe-

rendi ipsa nobis dictitat natura. Est hic naturalis obliga-

tionis sensus cunctis hominibus, ut sit legis divinæ signaris,

impressus. Quin &, quod magis est, iustissimi Dei lex hoc

idem imperat. Honora patrem tuum, & matrem tuam.

Exod. 20: 12.

Quod præceptum sicut primum & summum locum ob-

Deut. 5: 16.

tinet inter ea, quæ de officijs hominum inter se mutuò

Matth. 15: 4.

præcipiunt; Ita & primum est, quod benedictionis pro-

Marc. 7: 10.

missionem annexam habet: Eris longævus super terram. Vult

Ephes. 6: 20.

autem Deus hanc obligationem in hâc vitâ manere fir-

vid. Cit. loc.

mam, & nullâ mutatione dignitatis, aut honoris, aut conditionis

conf. Ecclés.

mutari vel tolli. Persvalissimum itaq; liberis omnibus

esse debet, capitalius inter homines peccatum committi

nullum, quam impietatem erga parentes. Dicū. Vim

Objet.

vi repellere licet;

Est mibi namq; domi pater, est injusta noverca.

Virg. Eclog. 3

Resp. Sit pater asper & durus Demea; Sœvitia tamen ejus

Resp.

potius patiendo ac ferendo lenienda est, quam malum

Livius 1. 27

Bam. 12: 2. malo rependendum; *Bono malum potius vincendum*, ut sva-
det *Apostolus*. Durissima potius quævis, ne quidem morte
Eccen: syn. exceptâ, subeat filius, quam vim patri inferat. At inques-
Jur. diss. Exs. traord. 1. q. 8. necessaria contra quemvis violentum invasorem defen-
sio est. *Resp.* Sed parens superiori heic privilegio do-
natus est. Seito beneficiorum acceptorum excellentiam
Baldvinus crudelitati huic præponderare. Audiamus *Baldvinum*
lib. 4. *Cas.* Gordium hunc nodum (*est quippe à multâ vexata quæsto*)
consc. c. i. ingeniosè explicantem. *Etsi*, inquit, parens tyrannicè in-
cas. 14. vadiens filium, officium patrû non facit, nondum tamen pater
Bodin, de esse desinit, quia vinculum illud naturale inter patrem & filium
Rep. lib. 1. Pruchnerus nullo casu rumpitur; Ideò filius semper honorare debet patrem,
Man. Quæst. etiam duriorem & planè tyrannicum, qui honor consistit non tan-
Cent. 10. q. v. tum in verbo & in opere, sed & in patientiâ. Quid? quod
44. *Ecclesi. 3: 9.* sœpius durissimi verbis sint parentes, factò tamen ipso pa-
ternum ostentant amorem. Nam,

Sit licet in natos facies austera parentum;
&qua; tamen semper mens est & amica voluntas.

Indigna profecto res est, quod quidam filii amicorum suo-
rum objurgationes, præceptorum flagellationes ferant; pa-
ternas verò admonitiones, quæ aculeos habent, censo-
riosq; sermones respuant. Rectè iterum ille:

Cato. *Verbera quum tuleris discens aliquando Magistris;*
Fer Patris ingenium, quum verbis exit in iram.

vid Hor. Tur. Quale igitur monstrum fuit Nero, qui & eò sceleris pro-
fessi Epit. gressus, ut à quâ vitâ hauserit, cuiusq; sanguine in lac-
Hist. I. 4. Conf. Tacit. converso pastus fuerit, ejus sanguinem fuderit, eiq; vitam
Ann. lib. 14. ademerit? Quis non illum canes, angue & quavis bestiâ pe-
jorem ex hominum consortio exterminandum judicet?

Corn. Nep. *Pioloemus* cum vivus filio regnum tradidisset, ab illo eo-
de Reg. dem vitâ privatus dicitur. *Theffalonice* Regina uxor Cas-
tusius. sandri ab Antipatro filio, cum vitam etiam per ubera ma-
gno. 10. teria deprecatetur, occiditur. *Huic profecto robur & as-*
triplex.

triplex, ut Poëta loquitur, *circa pectus erat*. Nempe glori. Horat. v.
osus admodum est titulus, *parricidam salutari*. Sed prove-
himur longius, quām mens fuit; *Ipsa rei nos detinuit indignitas*.
Coronis hac esto: Non amare parentes impietas est, non Seneca,
agnoscere, insania.

II. Fussis obedientiam. Fluit hoc ex priori. Obe- Coloff. 3: 10.
dientiam omnes honestæ imperant leges; inobedientiam con-
tra yetant, gravissimisq; suppliciis coercent mandant.
Eccè autem! Quanto suppicio hunc destinavit filium *Pena ino-*
Deus, qui injuriosis saltim verbis patrem impeteret? Sci- bedientia.
licet lapidibus eundem à populo civitatis obrui voluit. Deut. 21 vers. 18, 19, 20, 21.
Melior est enim obedientia, quam victimæ; quoniam quasi scelus
idololatriæ est, non velle acquiescere, ut scitè Propheta loqui-
tur. Non vituperio modò, sed & fustibus digni sunt iij. Sam. 15: 11.
filij, qui à patre rei sibi imperata rationem reddi postulant.
Indecorum est gallinam cantare ante gallum. Sequntur gallinam
sui pulli; suas matres sequuntur agnus & bœdus. Et filius com-
pellationem parentis non audiet? Justè ergò

Audiet hic vitricum, patrem qui spernit amicum.

Nos quod Demonicu suo præcepit *I Socrates omnibus liberis*, I Socrates ad
tanquam optimam cum parentibus conversandi cynosuram Dem. præc. 21.
sestandum heic adponimus: Τοιὲς γίνεται τὸς πονεῖς, διεγ
ἀ εὐξαίο τῷ σε αὐτῷ γένεται τὸς σαύτης παιδεύς. Videant bo-
ni quiq; filij, ne improbis suis moribus parentes suos ad
execrations & maledictiones permoveant. Etenim

Valde gravant natos diræ & maledicta parentum. Orpheus,

Quousq; se extendat liberorum erga parentes obsequium,
consuli potest *Baldwinus Theologus* iste longè clarissimus
Cas. consc. lib. 4. cap. 14. Cas. 6. item *Cellarius Polit.*
lib. 1. cap. 4. §. 29. 30.

III. Indigentia, profacultatibus promptum subsidiū.
Justum est, inquit *Sophocles*, ut liberi juvent parentes, Quid

Sophocles enim, O pater, est cur hominibus liberi nascuntur, nisi in
adversa fortunā feremus opem? Non possumus, immo
Pietas Iosephi nec debemus, silentio involvere Historiam Iosephi, qui pa-
trem senio consecutum & extremā fame laborantem lar-
gitē ad extremum usq; sustentavit, deditq; possessionem
in Ægypto, in optimo terræ loco. En conspicuum pietatis
exemplum! Nullus item non mirari potest pietatem filie
Gen. 27: exerto ubere sāmem matris lactis sui subsidio lenientis*.
H. 12.
vid. Val.
Max. p. 229. Quid non excogitat pietas, quae in carcere servandæ ge-
netricis novam rationem invenit? Nempe hæc demum
est illa, quam studiosius heic indagamus, sed in pluribus
prob! desideramus, Antipelargia. Pollicebamur circa su-
perioris Tractatus exordia ἀντιπελαργίας indelem nos pau-
cis expressuros; fiet id à nobis heic brevissimè. Est verò
vox illa, ut adparet, composta ab ἀντ., quod heic
ἀντιπελαργίας unde?
ad his Lœ- vicissim aut vicim notat, compensationemq; infert, &
cen Syn. Jur. πελαργός, quod ciconiam significat. Ratio notationis non
Diff. Extr. 2. est inevidens; nam ut ciconias senio jam defatigatas & plu-
nim, Franz. mis orbatas gestare, alere, & fovere dicuntur puhi, ita
part 1. c. 8. liberi parentibus debilibus & egenis & senibus sustentatio-
item Bodin. nis & pietatis præmia reddere gratitudinisq; officia quan-
loc. cit. tationis possunt exhibere tenentur. Fatendum quidem
nobis est objecta ἀντιπελαργίας plura esse; nobis tamen
ipsis latiss fecisse videmur, hoc unum, cuu præcipuum,
indicasse. Obligantur verò liberi parentibus alienæ opis
indigentibus quacunq; ratione succurrere, idq; non tan-
Exod 20.12. tum jure divino & civili, sed & naturæ & gentium. A-
1. Tim. 5: 8. ristoteles, duo, inquit, debemus reddere parentibus 1. Ο
In jur. sive: Θεοπάτερα 2. Ζωὴν, de posteriori officio egimus supra.
c. 3: 3: iord.
Eli. 15. Ut verbulo circa prius nos expediamus, satis fuerit mo-
Lex Solonis nusse quomodo penes Athenienses lege Solonū cautum fuit,
ut liberi alerent parentes, cujus officij si facta ab ijsdem
esset

esset intermissio sive neglectus, infames haberentur, & vid. Plutarchi
ab omnibus honoribus excluderentur, sed Dicū: *Eſſe du-*
rum hor p. ſolatum, cum multis non ſuppetat, quicun vel fe-
ipſos iuſteneare queant. Resp. Eſt tamen conditionatum.
Nempe ſi tuæ manus tuo ipſius dederio non ſufficiant,
Eſi non habeas, quod, cum eſſe cupias, edas, quiſ tam iniquus Blautus Capit.
tamq; moleſtus exactor eſſe velit, ut hoc ipsum abſ te
requirat. Habenda omniuſ est ratio facultatum, quas
ſi tibi minus amic: fortuna negavit, non tamen ſic omni
debito exſolutum te eſſe credideris. Annitendum itaq; ti-
bi eſt, ut quod manu nequeveras; adſ. Adu, obsequio, cultuq;
compenſes. Sic minoribus his officiis maxima parentum be-
nencia retaliare cendendus es. Ante omnia id age, ut gra-
tia audias; ſi. letus terra diu interveruſ, ſic feruſ in calum reabibis.
Ingritum, ut breve illum, praeceps ſubvertet ruina. Cave
ne vix tuæ ſuperſtitieſ, tale tibi mortuo erigant Epita-
phium

Nulla parentibus alius

Homerus de
Simoſio.

Debita pro vita & pro dulci premia vietu
Reddidiſ, idcirco brevis ipſi eſt vita tributa.

IV. Senectutes ipſorum defectus & nuditates debi-
to vefſimento tegere. Hoc demum eſt decantatum il. vid. Prato-
lud apud antiquos ἀντεραγαν, hoc eſt illud pietatis libe-
rorum erga parentes ſymbolum & ſenarius.

rium loc.
ſupr. citat.
p. n. 4180

Ικανας βιώσας γηραιότατας Τες γένες.

Pereunt cunctis liberuſ omni ſeculo commendandum
exemplum ſem & Iphet, qui cum patrem ſenem vino
inebriatum omni corpori tegumento denudatum jactore
comperiffent, advolaverunt terrorum, ea, quæ natura
ipſa occultavit membra in patre tecturi. Si quid à ſeni-
bus parentibus peccatum fuerit (faciliuſ autem in errores im-
pulantur; nam bū pueri ſenes) tunc ſi iū humanitatis pallio
id potius regent, quā in eos vel in crimen, vel in ius vo-
cabunt,

Gen. 9: 23

Ciceron lib.
de off.
Conf. Dithm
Synt. pelit.
Exerc. 2 fa

cabunt. Caveant male de ipsis sentire & loqui. Memori-
tote, ô filij, tales erga vos vestros olim futuros liberos,
quales vos erga vestros fuistis parentes. Justum enim est,
ut eadem measurâ, quâ vestris admetiti fuistis parentibus,
^{Cap II 16} vobis itidem vestri admetiantur filij. In quo quis peccat,
in eo punietur. Hinc Theseus in Hercule furente ait:

*Quod quisq; fecit, patitur; aut borem scelus
Repetit, suoq; premitur exemplo nocens.*

Aësopus *Recte ergo Aësopus Monilizatus in fabulam vulpis & ciconiae:*
Quæ tibi non faceres, aliis fecisse cavelo;
Vulnera ne facias, que nequis ipse pati.

*Parentibus itaq; senibus alimenta debent liberi, sed sub his
continentur quævis necessaria vitæ præsidia, qualia sunt
non solum cibus & potus, sed & vestitus & habitatio, quippe
vide ejusdem Syn: Jur I c dite differit Loccenius.*

V. *Mortuos parentes, ut Christianos decet, lugere;
honestæ sepulturæ tradere; memoriam item eorum in
omne ævum mansuram gratissimâ veneratione circum-
ferre. O pijs liberi deotculamini funera genitorum vestro-
rum; Rore lacrymarum exanguia parentum ora irrigate;
corpora quoq; vobis quæ reliquerant, tumulis suis
dignè contegit. Quàm pium Tibi pedus, ô bone Io-
seph! omni posteritati exemplo es. ô utinam Te di-*

^{Gen 50} *gnos magna hæc Respublica produceret sectatores! Nec
Val Max I, te quidem Cimon tacebimus, qui patri tuo sepulturam vo-
cap 4 luntariis vinculis emere non dubitasti. Tu equidem plus*

*aliquanto laudis (absit invidia) in carcere, quàm in curiâ
assequutus videris. Execramur autem meritò omnes, &
plus quàm Vatiniano odio prosequimur Tullium istam Tarqui-
niij superbi conjugem, cui non satis fuit percussores paterno
capiti subornasse, nisi etiam per crudelitè enecti patris cor.*

pus equos cum curru, cui insidebat, agi juberet. Hujus
nefariae & inauditæ impietatis scenam Poëta sic persequi. Ovidius 60.
tunc, *Filia carpento patrios initum penates,*
Ibat per medias alta feroxq; vias.

Corpus ut adspexit lacrymis auriga profusis,
Restitit. Hunc tali corripit illa sono:
Vadis? an exspectas precium pietatis amarum?
Duc, inquam, invitas ipsa per ora rotas.
Certa fides facti, distus sceleratus ab illa
Vicus, & æternâ res ea pressa notâ.

Eheu! Invalidæ sunt omnes ad hoc monstrum fugillan-
dum literæ. Præcepimus quoq; supra filiū, parentum fa- vid p m Gyl.
mam ab oblivione esse vindicandam. Eja! Det nunc vela denstälpen
pius erga parentes liberorum adfectus, velocioriq; aurâ in part i Syn
latum patriam diffundat famam. O pij filij! Quos viven- cecor
teis in deliciis, in pretio habuistis, turpe est, scitote, eo-
rum rodere cineres, turpe item eorum planè oblivisci.
Animi malignantis est, accepti beneficij, oblivisci. Redde di- Seneca
xit, quicunq; fuit?

Non debet meritum turpis delere vetustas,
Accepti memores nos decet esse boni.

Quò virtus, quò doctrina Clarissimorum virorum, si cum vid p m Conf Com-
vitâ nomen eorum terminaretur, si cum offibus fama sepeli- pend Ethic
retur? Tu igitur, qui quis fueris, acceptam à majoribus glo- Alstedij qv
riam, quantum in Te est, æternitatem consecrare stude. Vivat in Te patrium nomen, splendeat in Te avita virtus: Sic &
ipse, quos genueris, nominis. Tui præcones habebis. Ve- 16
rum enim verò quia solendum est tandem, quod implicuimus;
ecce nunc adestr. quem & ipsa temporis ratio exposcit, finis. Te
iteratò compellamus BENEVOLE LECTOR, ut que prius heic
noster depropserat animus, in mitiorem interpreteris partem.
Si primos hos nostros sudores non contempseris; vadum altius,
diuinas tulerit, tentabimus. Te verò, Odiosissime Detractor,
valere.

valere jubemus; nos bonis placuisse volumus, de Trā maledicā
linguā securi. Et quis Tibi semp̄r dentes pruriunt, illud Poëta
Tibi mandendum dabis mus:

Quid dentem dente juvabit
Rodere? Carne opus est, si satur esse velis.

ÆTERNO DEO ÆTERNA MAJESTAS!

Humanitate & Doctrinā conspicuo JUVENI,
Dn. JOHANNI ERLANDI COLLIANDRO,
exercitij causā de pietate Parentum atque libero-
rum reciprocā piè dissenserenti, lineolas hanc summā fe-
stinatione gratulabundus inscribo,

R Arum si cupias paradigmā parentis amati
Filiolūm atquē piūm respicito historiam:
Captivum, turpiq̄e fame tabescere jussum.
Fida p̄o laetat ubere nata Patrem.
Est pietas nivei simplex candoris imago,
Quam pius adscribis mente manuq̄e bonis.

DANIEL Goldensalpe
Reg. Jud. Assess. or.

E st ager ingenium, qui semina culta labore
Multiplici frugum senore restituit.
Sin manet incultus, subito sterilescit, & affert
Infelix lolium, sēmen inane perit.
Hinc, COLIANDER, tuum quia fundum rite subactum,
Primitie surgunt fertilitatis opes.

Ita amico perdilecto, Eruditione singulari & mos-
rum comitate conspicuo, gratulari voluit
NICOLAUS TUNANDER.

E cce! Deumq; probos, genitores ac veneratis;
Te, Sophies decus, ea! Quis redamare neget?
Tumultuario hocce disticho suo COLLIANDRO
sic applaudit L. Manuq;
ELIAS Zil-Landj. Med. Doct. & P.

ΠΟΛÙ Αλεφέραι πῶς ὁ γονεῖς τῇ εἰσῆσῃ ἀγροτικὴ παιδεύσις Τέκνων
ἐστιν ἡ Γεσώματος ιηζοῦς ἐξ αμβλεταικήν καὶ φθίνει διὰ ἀμέ-
λειαν καὶ κακεξίαν, ἀσθενής δὲ φύσις τοις γεγομέναις μέροις καὶ καπ-
θληποτ πλεῖστον ἐς ιοχύνεποδίδωσι, πόσω μᾶλλον τὸ Γῶν νεωτέρων ἥπατος
ὁρθῆ περιπλεγματικαὶ παιδαργαῖαι, εἰ ἀντῆς τυγχάνεσιν διὰ νεανισκοῖς. Μέρα
δὴ ωραῖμα, ἀλλὰ τέτο μηδελαῖον, οἷος ωρὴ τέσσερας εἰσῆσων γονεῖς γίνονται
διὰ τῆς παιδείας. Πάντα ἐν ἀξίον ἐπιτινέν τὸν σὺν σκοπῷ, ΚΟΛΛΙΑΝΔΕΡ
Φίλαπτε, δίκινος δὲ Θεῖη Δικαιόεστι τὸν γονέων ἄμα καὶ τῶν γένε-
καν κατῆκον. Σπεῦστον ὡς ἡρξώ, καὶ κάρπος σοι γινήσεται πλήν.

Festinus quidem sed lubens Mq; apposuit

ERICUS FALANDER

Græ. & Ebr. ling. P. P.

Generosa res est, Colende Praeceptor, conari altae & mente maiorum
concipere. Quare? Arduus etenim Virtutis aggressus est. Scilicet
honesti recti, studiosus labore, periculo, egestati, & humanam vitam
circumstrepentibus minis resistat necesse est. Non desidiosum sed la-
bitur otium, non gula ac libidinis vices. Non dabit impotentibus
vitij frenum, blandientem corporis curam damnabit; Voluptatem
mero atque unguento madentem detestabitur. Paucis dicam. Opti-
ma ipsi vita sequenda, non jucundissima. Videat ne aliena ipsum
possideant. Mancant ipsi semel placita, necnulla in decretis ejus litu-
ra sit. Nos certè miramur hanc invictam animi tui vim, Honorande
Praeceptor, quā tot hallenus molestias supergressus es. Argumentum
recti est, secum esse, sibi constare. Queris, non quod vulgo, veri-
tatis pessimo interpreti, probatum, aut quod in speciem bonum sit,
sed in solidum & equabile, & à secretiore parte formosius, Perge!
que superant, facilitiora spondens. Pium peccatum Tuum amat Deus,
laudant parentes, admirantur quoquā primum hunc, maturum
tamen, ingenij tui factum viderint. Macle hanc animi constantiam,
sequere spei tuae alludentia: quidquid optabis, superi vota pre-
veniant! Jam Vale, animis nostris Charissime Praeceptor; & immortali-
tati rotis, incubito viribus.

CAROLUS Gyldenstålpe

ET

GUSTAVUS Gyldenstålpe

Quod cupis excelsum doctrinæ scandere culmen;
Gloria næ surgit laus, decus atq; Tibi.
Sis, precor, hinc patriæ JANNES decus atq; parentum!
Sic natale solum Te probet esse suum.
Me juvat exiguum metris annectere votum,
Annuat his cæptis, qui beat omne Deus!

*Occupatus tantillum adjecit
IONAS ANGELIUS.*

Indole, quâ gaudent (prisci dixerunt) parentes;
Talia & est prolis. Inßar inesse tibi
Comperio. Sicut virtutem namq; parentes,
Exoluere Tui; Tu Patriota colis.
Ceu nunc discursum præsentem de pietate,
In vulgus prodis: Gratulor Ingenio.
Tu patriæ vivas in laudes atq; tuorum.
Usq; mane Felix! Præmia digna feres.

Festinâ licet, amicâ tamen manu,
adpositum â
J. KIELLANDRO S. S.

Indolis erectæ latitat speciosa supellex,
In tenebris altæ noctis opaca diu;
Ni Sophicis chartis, nitido splendore coruscans⁸
Reddatur, visat Pieriamq; domum.
Hactenus egregium ingenium sub mollibus umbris⁹
Delituitq; tuum fortè: sed alta petit
Nunc, varia & monstrat documenta industria, laude
Digna, quibus famam conciliare paras.
Gratulor ergò tibi pietatis & artis alumno:
Sedulus instabis, præmia larga feres.

*Sic amicorum suorum optime
L. Mg. Gratulari voluis
SIMON J. ZÅLPO/ Aboëns.*